

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківський національний університет мистецтв
імені І.П. Котляревського**

Виконавсько-музикознавчий факультет

Кафедра хорового та оперно-симфонічного диригування

**РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
РОБОТА В ОРКЕСТРОВОМУ КЛАСІ**

фахова профілізація «Оперно-симфонічне диригування»

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітня програма	Хорове та оперно-симфонічне диригування
Статус освітнього компонента	обов'язковий

Харків, 2024 рік

Розробник: Юрій ДЯЧЕНКО, кандидат мистецтвознавства,
доцент, доцент кафедри хорового та оперно-
симфонічного диригування

Гарант освітньої Наталія МИХАЙЛОВА, кандидатка
програми: мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри
хорового та оперно-симфонічного диригування

(підпис)

Наталія Михайлова
(ім'я, прізвище)

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри хорового
та оперно-симфонічного диригування, протокол № 1 від 24 серпня 2024 р.
(назва кафедри)

В.о. завідувачки
кафедри кандидатка
мистецтвознавства,
професорка,
Заслужена діячка
мистецтв України

(підпис)

Наталія Белік-Золотарьова
(ім'я, прізвище)

Проведено експертизу програми навчальним відділом

Програму розглянуто та схвалено на засіданні науково-методичної ради
ХНУМ, протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу програму «Робота в оркестровому класі» підготовки бакалавра спеціальності 025 Музичне мистецтво галузі знань 02 Культура мистецтво складено відповідно до освітньо-професійної програми «Хорове та оперно-симфонічне диригування». Робоча програма визначає обсяг знань здобувачів освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми та алгоритму вивчення дисципліни практичного спрямування «Робота в оркестровому класі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти. Мова викладання – українська.

1.1. Метою практичної підготовки є формування високопрофесійних фахівців в галузі оркестрового диригентського мистецтва, набуття комплексу необхідних компетентностей для провадження диригентської виконавської практики, що сприяють ефективному вирішенню широкого кола завдань. Створення підґрунтя для подальшого розвитку професійних вмінь та навичок оперно-симфонічних диригентів.

1.2. Заплановані результати навчання:

Практична підготовка роботи в оркестровому класі забезпечує набуття здобувачами:

загальних

- ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК12. Здатність працювати автономно.

спеціальних (фахових) компетентностей:

- СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

Здатність здійснювати диригентську діяльність.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

програмних результатів навчання:

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами

інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору).

ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

1.3. Методи навчання

У ході практичної підготовки з роботи в оркестровому класі здобувачі самостійно застосовують практичний метод; наочний метод; роботу з навчально-методичною та нотною літературою; використовують мультимедійні засоби у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання; обирають оркестровий репертуар, планують проведення репетицій; аналізують проведені репетиції, складають звіт про практику за кожний семестр.

2. ОПИС ПРАКТИКИ

«РОБОТА В ОРКЕСТРОВОМУ КЛАСІ»

Курс	1-4	
Семестр	2-8	
Кількість кредитів ЄКТС	26	
Аудиторні навчальні заняття	лекції (год.)	–
	семінарські/практичні (год.)	608/42
	індивідуальні (год.)	–
Самостійна робота (год.)	172/738	
Форма підсумкового контролю	Заліки – 2-8 семестри.	

3. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Практична підготовка «Робота в оркестровому класі» складається з двох

розділів: навчальної практики протягом 2, 5 семестрів та виробничої практики протягом 3-4, 6-8 семестрів.

Навчальна практика (2 семестр)

Тема 1. Набуття теоретичних знань щодо роботи з оркестром над творами композиторів епохи віденського класицизму.

Розбір, вивчення партитур творів Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена. Опанування основних складових мануальної диригентської техніки для провадження репетиційної роботи. Проведення виконавського та порівняльного аналізу яскравих інтерпретацій творів віденських класиків провідними диригентами минулого та сучасності.

Тема 2. Набуття теоретичних знань щодо для роботи з оркестром над творами композиторів епохи раннього романтизму.

Розбір, вивчення партитур творів Ф. Шуберта, К. Вебера, Дж. Россіні та ін. Опанування основних складових мануальної диригентської техніки для провадження репетиційної роботи над творами в оркестровому колективі. Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Навчальна практика (5 семестр)

Тема 1. Набуття теоретичних знань щодо для роботи з оркестром над творами композиторів епохи зрілого та пізнього романтизму.

Вивчення партитур творів Ф. Ліста, Р. Штрауса, Г. Берліоза, Й. Брамса та ін. Засвоєння стилістичних рис творчості композиторів окресленої епохи, аналітичних знань для роботи з партитурами, навичок читання партитур на фортепіано.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Тема 2. Набуття теоретичних знань щодо роботи з оркестром над творами композиторів епохи імпресіонізму.

Вивчення партитур творів К. Дебюссі, М. Равеля. Засвоєння стилістичних рис творчості композиторів епохи імпресіонізму. Читання партитур на фортепіано. Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Виробнича практика (3-4 семестри)

Тема 1. Опанування базових навичок практичної роботи з оркестром.

Планування репетиційного процесу, практична робота з оркестровим колективом, апробація базових елементів диригентської техніки, мануальне керування оркестровим колективом.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Написання звіту з практики.

Тема 2. Робота з оркестром над творами композиторів епохи класицизму.

Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами композиторів окресленої епохи. Впровадження на практиці набутих теоретичних знань, засвоєння вмінь роботи з оркестровим колективом.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Тема 3. Робота з оркестром над творами композиторів періоду раннього романтизму та українських митців.

Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами Ф. Шуберта, К. Вебера, Дж. Россіні та ін. Впровадження на практиці методів втілення стильових рис творів композиторів раннього романтизму.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Написання звіту з практики.

Виробнича практика (6-8 семестри)

Тема 1. Впровадження опанованої диригентської техніки в репетиційному процесі.

Робота з оркестровим колективом над творами різних жанрів та стилів. Втілення елементів диригентської техніки в репетиційному процесі. Підбір раціональних диригентських жестів для точної передачі диригентського задуму. Засвоєння навичок керувати звучанням колективу під час виконання диригентським жестом.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Написання звіту з практики.

Тема 2. Робота над творами композиторів пізнього романтизму.

Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами композиторів епохи пізнього романтизму. Впровадження на практиці основних стилєвих складових музики виконуваних композиторів. Використання прийомів мануальної диригентської техніки, засобів художньої виразності характерних для творчості композиторів епохи пізнього романтизму.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Тема 3. Робота над творами композиторів імпресіоністів.

Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами К. Дебюссі, М. Равеля.

Втілення ключових стилістичних елементів виконуваних композиторів. Підбір доцільних схем тактування, методів розвитку фраз та речень шляхом мануальної диригентської техніки. Впровадження на практиці характерних техніко-виражальних елементів притаманних стилю імпресіонізму. Формування комплексу виконавських вмінь та навичок для розкриття основних художньо-виражальних складових стилю імпресіонізму.

Заповнення щоденника практики (щотижнево).

Написання звіту з практики.

4. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

Види педагогічної практики	Семестр	Теми педагогічної практики	Обсяг за годинами
			Денна/заочна форма
навчальна практика	2	Тема 1.	16/3
		Тема 2.	16/3
	5	Тема 1.	48/3
		Тема 2.	48/3
Усього годин навчальної практики			128/12
виробнича практика	3	Тема 1.	48/3
	3	Тема 2.	48/3
	4	Тема 3.	96/6
	6	Тема 1.	96/6
	7	Тема 2.	96/6
	8	Тема 3.	96/6
Усього годин виробничої практики			480/42
Усього годин / кредитів екрс			608

**5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
РЕПЕРТУАРНІ (ТЕМАТИЧНІ) ВИМОГИ
ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФАХУ**

5.1. Лекційні заняття не передбачено під час вивчення навчальної дисципліни.

5.2. Теми практичних занять

Теми дисципліни	Тема семінарського / практичного заняття	Обсяг у годинах			
		Денна форма		Заочна форма	
Тема 1 (2 семестр). Набуття теоретичних знань щодо роботи з оркестром над творами композиторів епохи віденського класицизму	Розбір, вивчення партитур творів Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена.	6		1	
	Опанування основних складових мануальної диригентської техніки для провадження репетиційної роботи. Проведення виконавського та порівняльного аналізу яскравих інтерпретацій творів віденських класиків провідними диригентами минулого та сучасності.	4	5	1	40
		6		1	
Тема 2 (2 семестр). Набуття теоретичних знань щодо роботи з оркестром над творами композиторів епохи раннього романтизму.	Розбір, вивчення партитур творів Ф. Шуберта, К. Вебера, Дж. Россіні та ін. Опанування основних складових мануальної диригентської техніки для провадження репетиційної роботи над творами в оркестровому колективі.	6		1	
	Написання звіту з практики	8	5	1,5	40
		2		0,5	
Тема 1 (3 семестр). Опанування базових навичок практичної роботи з оркестром.	Планування репетиційного процесу, практична робота з оркестровим колективом, апробація базових елементів диригентської техніки, мануальне керування оркестровим колективом. Написання звіту з практики.	48	14	3	74
Тема 2 (3 семестр). Робота з оркестром над творами композиторів епохи класицизму.	Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами композиторів окресленої епохи. Впровадження на практиці набутих теоретичних знань, засвоєння вмій роботи з оркестровим колективом.	48	13	3	50

Теми дисципліни	Тема семінарського / практичного заняття	Обсяг у годинах			
		Денна форма		Заочна форма	
	Написання звіту з практики.				
Тема 3 (4 семестр). Робота з оркестром над творами композиторів періоду раннього романтизму та українських митців.	Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами Ф. Шуберта, К. Вебера, Дж. Россіні та ін. Впровадження на практиці методів втілення стильових рис творів композиторів раннього романтизму. Написання звіту з практики.	96	27	6	100
Тема 1 (5 семестр). Набуття теоретичних знань щодо роботи з оркестром над творами композиторів епохи зрілого та пізнього романтизму.	Вивчення партитур творів Ф. Ліста, Р. Штрауса, Г. Берліоза, Й. Брамса та ін. Засвоєння стилістичних рис творчості композиторів окресленої епохи, аналітичних знань для роботи з партитурами, навичок читання партитур на фортепіано.	48	14	3	74
Тема 2 (5 семестр). Набуття теоретичних знань щодо роботи з оркестром над творами композиторів епохи імпресіонізму.	Вивчення партитур творів К. Дебюссі, М. Равеля. Засвоєння стилістичних рис творчості композиторів епохи імпресіонізму. Читання партитур на фортепіано. Написання звіту з практики	48	13	3	60
Тема 1 (6 семестр). Впровадження опанованої диригентської техніки в репетиційному процесі.	Робота з оркестровим колективом над творами різних жанрів та стилів. Втілення елементів диригентської техніки в репетиційному процесі. Підбір раціональних диригентських жестів для точної передачі диригентського задуму. Засвоєння навичок керування звучанням колективу диригентським жестом під час виконання. Написання звіту з практики.	96	27	6	100
Тема 2 (7 семестр). Робота над творами композиторів пізнього романтизму.	Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами композиторів епохи пізнього романтизму. Впровадження на практиці основних стильових складових музики виконуваних творів. Використання прийомів мануальної диригентської техніки, засобів художньої виразності, характерних для творчості композиторів епохи пізнього романтизму.	96	27	6	100

Теми дисципліни	Тема семінарського / практичного заняття	Обсяг у годинах			
		Денна форма		Заочна форма	
	Написання звіту з практики				
Тема 3 (8 семестр). Робота над творами композиторів імпресіоністів.	Репетиційна робота з оркестровим колективом над творами К. Дебюссі, М. Равеля. Втілення ключових стилістичних елементів виконуваних творів. Підбір доцільних схем тактування, методів розвитку фраз та речень шляхом мануальної диригентської техніки. Впровадження на практиці характерних техніко-виражальних елементів притаманних стилю імпресіонізму. Формування комплексу виконавських вмінь та навичок для розкриття основних художньо-виражальних складових стилю імпресіонізму. Написання звіту з практики.	96	27	6	100
Усього:		608	172	42	738

5.3. Репертуарні (тематичні) вимоги для індивідуальних занять не передбачено.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1 (2 семестр). Опрацювання партитур творів Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена. Вивчення інтерпретацій відомих світових диригентів.

Тема 2 (2 семестр). Опрацювання партитур творів Ф. Шуберта, К. Вебера, Дж. Россіні та ін.

Тема 1 (3 семестр). Аналіз відео репетиційної роботи професійних колективів.

Тема 2 (3 семестр). Опрацювання партитур творів періоду віденського класицизму. Інтерпретаційний аналіз найкращих зразків виконання творів провідними диригентами, що впроваджуються в репетиційній роботі.

Тема 3 (4 семестр). Інтерпретаційний аналіз творів композиторів раннього романтизму. Опрацювання партитур творів зазначеної епохи.

Тема 2 (5 семестр). Вивчення науково-теоретичної літератури, що присвячена процесу інтерпретації творів композиторів епохи імпресіонізму. Ознайомлення з

записами творів окресленого стилю.

Тема 1 (6 семестр). Опанування партитур виконуваних творів. Робота над диригентською технікою.

Тема 2 (7 семестр). Ознайомлення з творчістю композиторів пізнього романтизму. Аналіз та опрацювання партитур виконуваних творів.

Тема 3 (8 семестр). Опрацювання партитур композиторів-імпресіоністів. Робота над диригентською технікою, підбором т опрацюванням доцільних диригентських жестів в процесі інтерпретації творів композиторів зазначеного періоду.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Виконання індивідуальних завдань не передбачено.

8. ВИДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Підсумковий семестровий контроль (max 100 балів): заліки (2-8 семестри).

Здобувач освіти відвідує заняття керівників оркестрів, майстер-класи та концертні виступи диригентів професійних концертних організацій, опрацьовує науково-методичну літературу, проводить оркестрові репетиції. Керівник практики здійснює консультування та координацію діяльності здобувача-практиканта протягом усієї практичної підготовки. Здобувач освіти здійснює самоконтроль щодо виконання програми практики за темами та звітує керівнику практики. До заліку здобувач освіти допускається у разі наявності письмового звіту, виконаних завдань. Відповідність отриманих здобувачем балів за університетською шкалою та шкалою ЄКТС наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

**Відповідність балів
за університетською шкалою та шкалою ЄКТС**

Університетська шкала оцінювання (в балах)	Університетська шкала оцінювання в якісному вимірі	Шкала ЄКТС	
		сумарна оцінка (в балах)	оцінка
90 – 100	«відмінно»	90 – 100	A
75 – 89	«добре»	82 – 89	B
		75 – 81	C
60 – 74	«задовільно»	67 – 74	D
		60 – 66	E
0 – 59	«незадовільно»	35 – 59	FX
		0 – 34	F

Оцінювання здійснюється за накопичувальною бальною шкалою у 2 та 5 семестрах (навчальна практика) за наступними видами робіт:

добір навчальних ресурсів (аудіо та відео матеріалів, нотних видань, науково-методичних джерел), надбання теоретичних знань, аналіз виконавських інтерпретацій відомих диригентів, вивчення партитур творів, складання звіту з навчальної практики;

у 3-4 та 6-8 семестрах (виробнича практика):

опанування практичних вмінь, робота з оркестровим колективом; демонстрація результатів практичної роботи з обраної теми; складання звіту практики.

Розподіл балів (за максимальними значеннями) за наведеними видами робіт та послідовність їх накопичення за результатами практичної підготовки наведено в таблиці 2.

Таблиця 2.

**Розподіл балів (за максимальними значеннями) та послідовність
їх накопичення за результатами практичної підготовки**

Підсумковий контроль (максимум 100 балів, мінімум 60)					Усього
у тому числі за видами робіт у семестрах					
2,5	добір навчальних ресурсів (аудіо та	надбання теоретичних знань	аналіз виконавських	вивчення партитур творів	100

	відео матеріалів, нотних видань, науково-методичних джерел); заповнення звітної документації		інтерпретацій відомих диригентів		
	20	30	30	20	
3 - 4, 6 - 8 семестри	опанування практичних вмінь	робота з оркестровим колективом	демонстрація результатів практичної роботи з обраної теми	заповнення звітної документації	100
	20	30	40	10	

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

90–100–А – відмінно

Здобувач освіти володіє професійним комплексом теоретичних знань щодо опанування оркестрової партитури, застосовує набуті знання у практичній роботі. Здійснює на високому рівні аналіз оркестрової партитури та володіє комплексом диригентської техніки. Досягає злагодженого ансамблевого виконання у поєднанні з розкриттям художнього образу виконуваних творів. Емоційно, виразно, точно інтерпретує авторські партитури відповідної складності за роком навчання. Точно розподіляє репетиційний час; надає чіткі та зрозумілі настанови оркестрантам; досягає покращення звучання груп оркестру і колективу в цілому, використовуючи раціональні методи роботи з оркестром.

82–89–В – добре

Здобувач освіти володіє ґрунтовними теоретичними знаннями щодо опанування оркестрової партитури та впровадження на практиці доцільного комплексу мануальної техніки. Здійснює на достатньому рівні аналіз оркестрової партитури. Самостійно визначає точний темп виконання твору, досягає синхронного звучання оркестру шляхом застосування відповідних диригентських жестів. Обирає раціональні методи досягнення результату в роботі з колективом. Точно розподіляє репетиційний час. Має здатність миттєво виправляти власні помилки як самостійно, так і за порадою керівника практики.

75–81–С – добре

Здобувач освіти в цілому володіє комплексом теоретичних знань щодо опанування оркестрової партитури, але не завжди влучно застосовує знання на практиці. Здатен самостійно визначати точний темп виконуваних творів. Вільно орієнтується в артикуляційних та штрихових позначеннях в партитурі для всіх інструментів оркестру. Володіє на достатньому рівні комплексом диригентської техніки для синхронного звучання оркестру. Має здатність реагувати та виправляти власні помилки за порадою керівника практики, проте допускає незначні похибки у роботі з групою інструментів. Не завжди точно розподіляє репетиційний час задля швидкого отримання результату, але досягає виконання всіх поставлених завдань.

64–74–D – задовільно

Здобувач освіти не завжди послідовно та логічно використовує набуті теоретичні знання щодо опанування оркестрової партитури під час репетиційної роботи з оркестровим колективом. Орієнтується в типових штрихах всіх інструментів оркестру. Диригентські навички недостатньо розвинені, що подекуди не дозволяє досягти синхронності під час музикування колективу. Недостатньо виразно інтерпретує музичний матеріал. Має здатність до виправлення власних помилок за рекомендаціями керівника практики. Репетиційний час розподіляється не раціонально, що заважає виконанню всіх поставлених завдань.

60–63–E – задовільно

Здобувач освіти на низькому рівні володіє комплексом теоретичних знань та практичних вмінь. В роботі з оркестром припускається помилок щодо темпів та характеру творів. Маловиразно та беземоційно інтерпретує художній матеріал. Помиляється в трактуванні штрихів окремих груп оркестру. Не здатен до точного розподілу репетиційного часу та надає нераціональні настанови оркестрантам.

35–59–FX – незадовільно (з можливістю повторного складання)

Здобувач освіти не має достатнього комплексу теоретичних знань та практичних вмінь. Опанувати оркестрову партитуру здобувач в змозі лише за

допомогою керівника практики, а представити музичний твір вдається лише фрагментарно. В роботі з колективом відсутні результати більшості поставлених завдань. Низький рівень володіння мануальною технікою не дозволяє досягти синхронного звучання оркестру. Здобувач не може надати доцільні пояснення, зауваження та рекомендації оркестрантам. Відвідування практики «Робота в оркестровому класі» несистематичне.

0–34–F – незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Здобувач освіти не виконав індивідуального навчального плану.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Вороновська, О. В. (2020). Музичний жест у науково-поняттєвій системі музики: історія та сучасність. *Музичне мистецтво і культура*, 30(1), 57–63.

Макаренко, Г. (2007). Творчість диригента: естетична цінність гармонії. *Київське музикознавство*, 23, 160-170.

Мурза, С. А. (2019). *Диригентський жест як інструментально-виконавський феномен: компаративно-технологічний підхід* [Дис. канд. мистецтвознавства, ОНМА імені А. В. Нежданової]. http://old.odma.edu.ua/upload/files/disertatsiya_Murzi_S.A.pdf

Мурза, С. М. (2019). Диригентський жест як об'єкт семіотичного аналізу. *Наук. вісн. ОНМА акад. імені А. В. Нежданової*, 29(1), 42-51.

Ракочі, В. О. (2020). *Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції*. КМAM імені Р.М.Глієра, ПП Лисенко М. М.

Adenot, P. (2015). The orchestra conductor. *Transposition* [Online], 5 | 2015, Online since 22 November 2015, connection on 30 July 2019. DOI : 10.4000/transposition.1296 <http://journals.openedition.org/transposition/1296>

Biasutti, M. (2013). Orchestra rehearsal strategies: Conductor and performer views. *Musicae Scientiae*, 17(1), 57–71. DOI: 10.1177/1029864912467634 <https://www.researchgate.net/publication/258173330>